

Posudek disertační práce Markéty Polákové „Gender, identita, kultura“

Markéta Poláková svou disertační práci věnovala tématu, který je v českých genderově orientovaných antropologických studiích téměř neprozkoumaný a ve kterém se autorka velmi dobře orientuje. Proměna genderové identity pod vlivem kulturních změn probíhajících od konce 19. století, zmapování výzkumu biologických i kulturních faktorů, které mají vliv na utváření naší genderové identity a to, jak se genderová identita promítá do vytváření mezipohlavních vztahů, jsou otázky, jejichž analýza je předmětem této práce. Obraz muže a obraz ženy v měnících se kulturních kontextech v historickém pohledu, a následný empirický výzkum zacílený na setkávání se těchto změněných i identit prostřednictvím moderních technologií je pro společnost podle mého názoru velmi přínosný. Jak vidí muž ženu a jak vidí žena muže? Jakou ženu hledá muž a jakého muže hledá žena? Jak charakteristiky obou pohlaví souvisejí s vývojem společnosti? Jak se do představ o maskulinitě a femininitě promítají genderové stereotypy?

Na úvod konstatuji, že práce je strukturována velmi přehledně, logicky vychází z historické analýzy postavení muže a ženy v autoritě náboženských systémů, kde zachycuje kulturní a historické rozdíly mezi ženami a muži, dále se zabývá otázkou identity a normami maskulinity a femininity v paradigmatech biologického a kulturního determinismu a kulturního materialismu. Zkoumá teorie vzniku pohlaví a genderové identity a tím se dostává k otázce krize identity v současnosti. Koherentně poté navazuje empirickou částí, která je věnována genderové identitě v seznamovacích inzerátech na internetu.

Formální stránka disertační práce je také velmi zdařilá z hlediska gramatického, stylistického i odkazového aparátu.

Z hlediska obsahu je práce rozdělena přehledně a logicky.

V kapitole 2.2. Norma maskulinity a femininity autorka analyzuje, nakolik jsou rozdíly mezi muži a ženami vrozené a nakolik získané v procesu socializace a dochází k závěru, že tato otázka je téměř neřešitelná. Bylo by zajímavé, kdyby autorka v průběhu obhajoby uvedla svůj vlastní názor na tuto otázku.

V kapitole 2.5 Kritika a transformativní pojetí vývoje genderu autorka hovoří o transformativním pojetí genderu. Bylo by přínosné, kdyby autorka vysvětlila, jakým způsobem je toto paradigma přijímáno hlavními směry feminismu.

V rámci kapitoly 5.3.1 Rodina v současné západní společnosti autorka analyzuje instituci rodiny v současné společnosti. Bylo zajímavé, kdyby autorka uvedla, jakým způsobem rodina ovlivňuje formování genderové identity v moderní společnosti.

V souvislosti s kapitolou 7 Genderová identita v seznamovacích inzerátech na internetu by bylo zajímavé se od autorky dozvědět, jakým způsobem se projevují genderové stereotypy v seznamovacích inzerátech.

K Závěru práce by bylo dobré, kdyby autorka vysvětlila, do jaké míry nahradila média náboženství při ovlivňování vytváření genderové identity v naší společnosti.

Celkově autorka prokázala, že danou problematiku velmi dobře ovládá a je schopna aplikovat teoretické koncepty na konkrétní situace spojené s využitím antropologie genderu v praxi. Práce nabízí nový pohled na problematiku genderu ve studiu kultury. Za velmi zdařilou pokládám především kapitolu věnovanou vlivu médií na genderovou identitu a empirickou studii ve druhé části práce. Podle mého názoru autorka naplnila cíle, které si v úvodu vytýčila, a doporučuji práci k obhajobě.

PhDr. Eva Ferrarová, Ph.D.

Oponentka

Praha 21. dubna 2011